

Guia didàctica

Cicle mitjà d'educació primària

Material didàctic elaborat per Teleduca. Educació i Comunicació

// Cicle de Cinema i Drets dels Infants EDUCAR PER VIURE 2015 - 2016

CAMÍ A L'ESCOLA Pascal Plisson

Ajuntament de
Barcelona

ÍNDEX

PÀG.

<u>3</u>	1. CICLE DE CINEMA I DRETS DELS INFANTS
<u>3</u>	1.1. Propòsit i enfocament
<u>4</u>	1.2. Objectius pedagògics i competències bàsiques
<u>5</u>	1.3. Drets a treballar
<u>6</u>	1.4. Marc legal relacionat
<u>8</u>	2. LA PEL·LÍCULA
<u>8</u>	2.1. Fitxa tècnica breu
<u>8</u>	2.2. Sinopsi de l'argument
<u>9</u>	2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar
<u>10</u>	2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió
<u>12</u>	2.5. Informacions d'interès sobre la pel·lícula
<u>14</u>	3. PROPOSTA PEDAGÒGICA
<u>14</u>	3.1. Plantejament general
<u>14</u>	3.2. Per anar al cinema
<u>16</u>	3.3. Del cinema a l'aula
<u>19</u>	3.4. De l'aula al món
<u>19</u>	3.5. Recull de creacions escolars
<u>19</u>	3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat
<u>20</u>	4. MATERIAL COMPLEMENTARI
<u>20</u>	4.1. Enllaços d'interès
<u>20</u>	4.2. Bibliografia i filmografia

1. CICLE DE CINEMA I DRETS DELS INFANTS

1.1. Propòsit i enfocament

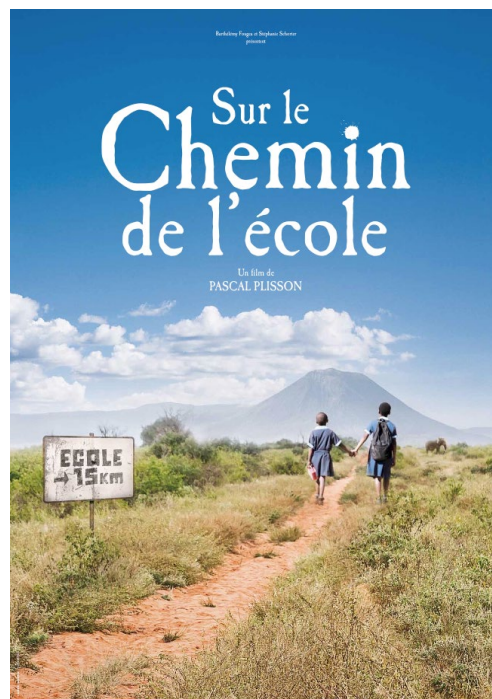
Dediquem el Cicle de Cinema i Drets dels Infants (CCDI) d'enguany al paper fonamental que juga l'educació en el ple desenvolupament de l'infant com a persona. Volem abordar diversos aspectes relacionats amb el procés formatiu dels nens i les nenes que permetin fer pensar i debatre sobre els marcs, límits i valors de l'acció educadora. L'educació contribueix al creixement i integra l'infant en la societat, però també el prepara per a la vida.

De la mà d'aquesta nova edició del CCDI, volem oferir recursos al professorat per analitzar els drets dels infants i les possibles vulneracions que puguin patir en relació al dret a rebre una educació digna i de qualitat, partint de la legislació actual: Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció dels Drets dels Infants i Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona.

A cicle mitjà d'educació primària agafem com a punt de partida la pel·lícula **Camí a l'escola**, que mostra els impediments que pateix una altíssima part de la població mundial per accedir al dret universal a l'educació. El film explica la història de quatre grups de nens i nenes de diferents llocs del món que recorren sols grans distàncies per anar a l'escola. La pel·lícula ressalta la importància que té l'autonomia i la responsabilitat per al creixement dels infants i fomenta l'empatia i solidaritat dels nens i nenes envers les desigualtats i la justícia social.

De nou, el recorregut pedagògic que us proposem va de l'aula al cinema, del cinema a l'aula i de l'aula a la vida quotidiana i a l'entorn dels nens i les nenes. Per facilitar-lo i enriquir-lo, comptem amb el [Bloc](#), on hi ha disponibles els materials didàctics, les creacions de l'alumnat, la informació de les sessions familiars i eines d'interacció entre tots i totes.

Oferim recursos al professorat per analitzar els drets dels infants i les possibles vulneracions que puguin patir en relació al dret a rebre una educació digna i de qualitat, partint de la legislació actual.

1.2. Objectius pedagògics i competències bàsiques

1. Competència social i ciutadana

- Utilitzar progressivament el coneixement adquirit sobre l'evolució i l'organització de les societats.
- Començar a fer servir el judici moral per a triar i prendre decisions segons els drets i deures de la ciutadania.
- Valorar el treball en grup mostrant una actitud de cooperació i participació responsable, acceptant les idees i aportacions dels i les altres (en els diàlegs i debats) amb respecte i tolerància, i rebutjant qualsevol actitud discriminatòria.

2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

- Desplegar la capacitat d'elegir amb criteri propi, d'imaginar projectes i de portar endavant accions responsables, tant en l'àmbit personal com en el social.
- Adquirir autoestima, creativitat, autocrítica, control emocional i capacitat d'elegir.
- Desenvolupar la capacitat d'assumir riscos i de treballar en equip.

3. Competència d'aprendre a aprendre

- Desplegar habilitats per obtenir informació i transformar-la en coneixement propi capaç de ser expressat de forma ordenada i clara.
- Participar amb responsabilitat en la presa de decisions del grup.
- Consolidar l'autoestima, aprendre a ser i a pensar de manera autònoma, a actuar de forma coherent, a conviure i a ser ciutadans responsables en un món global.
- Comprendre i valorar de manera crítica la informació dels mitjans de comunicació i les xarxes socials.

4. Competència digital

- Desenvolupar cert domini dels dispositius digitals i les seves funcions bàsiques d'acord amb les tasques a realitzar.
- Utilitzar diverses fonts i entorns digitals de forma individual o col·laborativa.

5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

- Aprofundir en la capacitat d'expressar, interpretar i comunicar en diferents suports i formats.
- Comprendre i analitzar textos procedents de documents digitals i de mitjans de comunicació.

1. Competència social i ciutadana.
2. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.
3. Competència d'aprendre a aprendre.
4. Competència digital.
5. Competència comunicativa lingüística i audiovisual.
6. Competència artística i cultural.

6. Competència artística i cultural

- Sentir satisfacció i emoció per l'experiència artística. Valorar i respectar les produccions d'un mateix i d'altres.
- Identificar la funció de les produccions audiovisuals com a explicatives del món i de nosaltres mateixos.
- Endinsar-se en la caracterització de personatges, producció d'imatges i objectes, recreació d'espais imaginaris, creació d'estructures, decorats i exposicions.

1.3. Drets a treballar

1. El dret de l'infant a accedir a l'educació primària obligatòria, per la qual cosa cada Estat ha facilitar un sistema educatiu gratuït i de proximitat per a tots els infants.
2. El dret de l'infant a una assistència regular a l'escola i a la reducció de les taxes d'abandonament escolar per causes externes.
3. El dret de l'infant a una educació que afavoreixi la seva cultura general.
4. El dret de l'infant a desenvolupar, en condicions d'igualtat d'oportunitats, les seves aptituds i el seu judici individual, i el seu sentit de responsabilitat moral i social.
5. El dret de l'infant a veure respectades les seves il·lusions, somnis i fantasies.

1. El dret de l'infant a accedir a l'educació primària obligatòria, per la qual cosa cada Estat ha facilitar un sistema educatiu gratuït i de proximitat per a tots els infants.

2. El dret de l'infant a una assistència regular a l'escola i a la reducció de les taxes d'abandonament escolar per causes externes.

3. El dret de l'infant a una educació que afavoreixi la seva cultura general.

4. El dret de l'infant a desenvolupar, en condicions d'igualtat d'oportunitats, les seves aptituds i el seu judici individual, i el seu sentit de responsabilitat moral i social.

5. El dret de l'infant a veure respectades les seves il·lusions, somnis i fantasies.

1.4. Marc legal relacionat

Declaració Universal dels Drets Humans

Article 26.1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació ha de ser gratuïta, si més no, en el grau elemental i fonamental. L'ensenyament elemental és obligatori.

Article 27.1. Tota persona té dret a prendre part lliurement en la vida cultural de la comunitat, a fruitar de les arts i a participar del progrés científic i dels beneficis que en resultin.

Declaració dels Drets de l'Infant

Principi 2: L'infant gaudirà d'una protecció especial i disposarà d'oportunitats i serveis establerts per la llei i altres mitjans, a fi que pugui desenvolupar-se físicament, mentalment, espiritualment i socialment d'una manera sana i normal, en condicions de llibertat i dignitat.

Principi 5: L'infant impedit físicament o mentalment, o que pateixi d'algun impediment social, ha de rebre el tractament, l'educació i les atencions necessàries que reclama la seva particular situació.

Principi 7: L'infant té dret a rebre educació, que serà gratuïta i obligatòria almenys en la seva etapa elemental. Se li donarà una educació que afavoreixi la seva cultura general i li permeti, en condicions d'igualtat d'oportunitats, desenvolupar les seves aptituds i el seu judici individual, el seu sentit de responsabilitat moral i social, i esdevenir un membre útil de la societat. L'interès superior de l'infant serà el principi que guiarà aquells qui tenen la responsabilitat de la seva educació i orientació; aquesta responsabilitat pertoca abans de tot als seus pares. L'infant gaudirà plenament de jocs i esbarjos, els quals hauran d'estar orientats a les finalitats perseguides per l'educació; la societat i les autoritats públiques s'esforçaran a promoure la satisfacció d'aquest dret.

Convenció sobre els Drets de l'Infant

Article 28.1. Els estats membres reconeixen el dret de l'infant a l'educació, i amb l'objectiu d'aconseguir aquest dret progressivament i basant-se en la igualtat d'oportunitats, especialment han de: a) Implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tothom. b) Fomentar el desenvolupament de formes diferents de l'ensenyament secundari, inclòs l'ensenyament general i el professional. c) (...) fer que l'ensenyament superior sigui accessible a tothom, segons la capacitat de cadascú.

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#) (lectura fàcil).

- [Declaració dels Drets de l'Infant](#) (abreujada).

- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#) (resumida).

- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#) (lectura fàcil).

Article 29.1. L'educació ha d'afavorir el desenvolupament de la personalitat i les aptituds de l'infant; ha d'infondre-li el respecte dels drets humans, envers els seus pares, la seva pròpia identitat cultural, llengua i valors, així com s'ha d'afavorir que compregui les civilitzacions diferents de la seva; ha de preparar l'infant per assumir una vida responsable en una societat lliure i de respecte a l'entorn natural.

Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

CAPÍTOL 2. Drets socials.

Article 15. Educació.

1. Totes les persones tenen dret a una escolarització de qualitat que satisfaci alhora els objectius d'equitat i d'excel·lència, i a una educació en valors cívics i democràtics que eradiqui qualsevol forma de discriminació.

4. Les persones amb necessitats educatives especials tenen dret a rebre una atenció singular, d'acord amb les seves necessitats mèdiques, educatives, socials i psicològiques, i preferentment en una escola inclusiva.

CAPÍTOL 3. Equitat i accions positives.

Article 22. Infants i adolescents.

Totes les persones menors d'edat tenen dret a tenir condicions d'existència que els permetin el seu desenvolupament integral.

En particular: a) Tenen dret a gaudir de la seva família en un marc de responsabilitat i protecció. b) Han de tenir garantits els recursos socials per al ple desenvolupament físic, mental, intel·lectual i ètic. f) Tenen dret a la prevenció i l'atenció davant de situacions de discriminació, risc o desemparament.

Totes les persones tenen dret a una educació de qualitat que satisfaci alhora els objectius d'equitat i d'excel·lència, i a una educació en valors cívics i democràtics que eradiqui qualsevol forma de discriminació.

2. LA PEL·LÍCULA

2.1. Fitxa tècnica breu

Títol original: *Sur le chemin de l'école*

Director: Pascal Plisson

Guionistes: Marie-Claire Javoy i Pascal Plisson

País de producció: França

Any d'estrena: 2013

Durada: 77 minuts

Documental

Versió catalana

2.2. Sinopsi de l'argument

Aquesta és la impactant experiència de quatre petits grups de nens i nenes a diversos països del món –Kenya, el Marroc, l'Argentina i l'Índia- que recorren llargues distàncies des de casa per poder anar a l'escola. Malgrat que tenen entre sis i tretze anys, els infants mostren una gran maduresa i audàcia. Amb coratge i alegria, travessen paisatges fantàstics però plens d'inseguretats, imprevistos i perills.

En Jackson té onze anys i viu a Kenya. Ell i la seva germana Salomé, de sis anys, arrisquen la vida dos cops al dia per recórrer els 15 km que els separen de l'escola. Fan dues hores de cursa a través de paratges perillosos, envoltats d'elefants i altres animals salvatges. En Carlitos té onze anys i viu a l'Argentina. Munta a cavall amb seva germana Micaela, de sis anys, per superar dues vegades diàries un trajecte de més 18 km fins arribar a l'escola. Han de creuar muntanyes i immenses planícies suportant el clima d'una de les regions més inhòspites de la Patagònia argentina. La Zahira té dotze anys i viu a l'Àtlas marroquí. Tots els dilluns es desperta a l'alba i es prepara per un camí esgotador de més de quatre hores a peu. Queda amb dues amigues més per anar juntes a una escola internat, situada a 22 km del seu poble. S'hi passen tota la setmana i els divendres tornen a casa. En aquesta zona del Marroc a l'hivern la temperatura baixa fins a -20 graus i hi neva durant mesos. En Samuel té tretze anys i viu a l'Índia. A causa d'una malaltia no pot caminar i va en cadira de rodes per fer els 4 km que separen casa seva de l'escola. Els seus dos germans més petits l'acompanyen i s'encarreguen d'empènyer la cadira reciclada, una tasca gens fàcil a través de camins de sorra, rius i multitud d'obstacles.

[Tràiler de la pel·lícula](#)

2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar

La pel·lícula **Camí a l'escola** ens mostra que el dret a l'educació encara no és a l'abast de tothom, pel que fa a l'accessibilitat i la proximitat. Els i les protagonistes del film fan llargs recorreguts (la majoria caminant) per arribar a l'escola. No en tenen una a prop d'allà on viuen. Però aquests trajectes s'acaben convertint en una oportunitat per assolir grans aprenentatges sobre l'autonomia, la responsabilitat, la solidaritat i el compromís amb la vida.

El relat d'aquest documental permet adonar-nos que una acció tan quotidiana com anar a l'escola pot esdevenir tota una aventura i fins i tot un repte diari. Ens fa reflexionar sobre les nostres condicions de vida. Ens dona peu a valorar els avantatges de tenir una escola al barri, al costat de casa nostra, amb tota mena de facilitats de transport. També ens acostava a la vida i les il·lusions d'infants que viuen a indrets del món molt allunyats, amb una realitat molt diferent a la nostra.

Per tant, aquest film ens convida a reflexionar sobre qüestions com ara la pobresa, les desigualtats socials i econòmiques, les diferents formes de vida que conviuen al planeta, la diversitat cultural i també funcional... Ho fa des de la mirada dels infants protagonistes, que és alegre i plena de perspectives de futur. En particular, sobresurt la història d'en Samuel, que es desplaça en cadira de rodes. La seva força de voluntat, l'ajuda incansable dels seus germans i la determinació de la seva mare fan possible que cada dia vagi a l'escola i així persegueixi el seu somni.

Les llargues distàncies que els i les protagonistes recorren per assistir a classe podrien resultar intimidadores. Però aquests infants posen molta il·lusió en anar a l'escola, despleguen destreses que han adquirit gràcies a la seva autonomia i responsabilitat, i compten amb el suport incondicional de l'entorn familiar.

Salvar els trajectes plens d'imprevistos i perills que tenen entre casa i l'escola requereix una gran determinació. Aquests nens i nenes han de vèncer pors, ser responsables vers els més menuts, demostrar resistència física i psíquica, disposar d'habilitats d'orientació, superar inclemències de la natura, etc. Una sèrie de qualitats i una força interior que desenvolupen des de ben petits i petites, que els aporten fins i tot una maduresa precoç.

Convé destacar que els i les protagonistes són els primers integrants de la família que accedeixen a una educació formal, la qual cosa reforça el seu sentiment de responsabilitat. Són conscients que formar-se els ajudarà a millorar: no només les seves

La pel·lícula posa l'accent en les desigualtats d'accés a l'educació que encara pateixen molts pobles i països del món. Aporta una gran lliçó per a la vida: els infants protagonistes tenen el valor de superar totes les dificultats amb què es topen i hi fan front pensant en millorar les condicions d'una generació futura. Ho aconsegueixen gràcies a la força exemplar del seu sentiment de solidaritat i responsabilitat, i a l'amor i el recolzament familiar.

2. LA PEL·LÍCULA

condicions de vida, sinó també les de les seves famílies. Aquesta motivació vers l'estudi, fa que es plantegin amb molta energia el seu projecte vital. Al final de la pel·lícula, cada nen o nena ens explica què vol ser de gran. Són somnis plens d'esperança, de creure en un desenvolupament personal que també contempla el desig d'ajudar els i les altres.

La importància del recolzament familiar es veu en les quatre històries. En Jackson repassa l'itinerari amb el seu pare la nit abans; l'àvia de la Zahida l'encoratja a anar a l'escola perquè ella s'ha quedat sense saber llegir; la mare d'en Carlos l'anima a tenir cura de la seva germaneta; i en Samuel, que encara no pot caminar, rep una atenció tan intensa de la seva mare que se sent tan capacitat com qualsevol altre.

A més del suport de les mares i els pares, destaca el suport que es donen entre germans, especialment els dos germanets d'en Samuel. Tot i ser més petits, assumeixen la responsabilitat d'empènyer la cadira de rodes durant vuit quilòmetres cada dia, quatre d'anada i quatre de tornada. En Carlos fa de germà gran. En un moment determinat, desobeeix la seva mare i permet a la petita Micaela que porti les regnes del cavall una estona, evidentment sota la seva supervisió. En Jackson espanta la por de la seva germana, per la qual el trajecte representa un major esforç. La Zahida i les seves dues amigues s'encoratgen i ajuden mútuament durant el viatge més llarg dels quatre.

En resum, la pel·lícula posa l'accent en les desigualtats d'accés a l'educació que encara pateixen molts pobles i països del món. Aporta una gran lliçó per a la vida: els infants protagonistes tenen el valor de superar totes les dificultats amb què es topen i hi fan front pensant en millorar les condicions d'una generació futura. Ho aconsegueixen gràcies a la força exemplar del seu sentiment de solidaritat i responsabilitat, i a l'amor i el recolzament familiar.

2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió

Elements contextuais

Uns 200 milions d'infants a tot el món no van a l'escola. La majoria pertanyen a països de l'anomenat Tercer Món. El [Fons de les Nacions Unides per a la Infància](#) (UNICEF) alerta dels riscos que comporta aquesta situació, ja que l'educació és la principal via per a què els pobles més pobres del món puguin desenvolupar-se. Les nenes són, segons l'UNICEF, les que més risc tenen de quedar excloses de l'accés a l'educació. L'UNICEF destaca també

Aspectes a treballar:

1. Fomentar l'empatia i solidaritat dels infants envers les desigualtats i les injustícies socials, i afavorir l'ajuda mutua.
2. Reflexionar sobre la importància que tenen l'autonomia i la presa de responsabilitats en el procés de fer-se gran.
3. Incidir en les dificultats afegides que poden patir els infants amb diversitat funcional.

2. LA PEL·LÍCULA

que en els països catalogats com a Primer Món l'escolarització infantil és gairebé del 100 per cent. Encara segons aquest organisme internacional, els mitjans educatius amb què compten els nens i les nenes del Tercer Món estan molt lluny dels que disposen les escoles dels denominats països rics.

Entre les mesures que proposa l'UNICEF per fer arribar l'educació a tots els nens i les nenes del món, hi ha la creació d'una cultura familiar que doni una importància clau a l'accés a l'escola. Es tracta de posar en valor l'educació de nens i nenes per igual, incorporar la formació dins els plans per al desenvolupament dels països més desfavorits, garantir la gratuïtat de l'ensenyament i incrementar els ajuts internacionals per a l'educació.

Elements narratius

Per mostrar la realitat, res millor que un documental. Però dins d'aquest gènere cinematogràfic hi ha diferents formats o estils. Uns són més explicatius, on el director elabora la narració utilitzant diferents elements (imatge real, entrevistes, imatges d'arxiu, gràfics...) per elaborar el seu discurs sobre el tema. Altres documentals són més observacionals. En ells predomina la captació d'una determinada acció o esdeveniment en el moment del rodatge. Aleshores el muntatge es basa en l'encadenament d'una seqüència darrere de l'altra. En canvi, en el primer cas, es tracta més de l'assemblatge d'un mosaic.

Pascal Plisson ha escollit aquest segon model. Ell només mostra el que passa, situa el públic ja sigui a dins o enfront de l'acció, i deixa que extregui les conclusions per sí mateix. Com a director no diu res: fa parlar els personatges, sense fer explícit el seu punt de vista.

Aquest tipus de documental se centra, per tant, en els fets i de-fuig tota interpretació explícita. En aquest sentit, pot ser criticat per no entrar en l'anàlisi de les raons -culturals, religioses, econòmiques o polítiques- que mantenen a milions de nens i nenes del món amb dificultats per accedir a l'escola i tenir garantit el dret a l'educació. Aquí la feina és nostra. Aquest tipus de relats sobre la realitat ens conviden a interpretar les situacions i a assumir un paper actiu per treure conclusions.

Els darrers anys estan plens de pel·lícules que combinen els recursos narratius de la ficció i la realitat. Apareixen ficcions que volen semblar documentals i documentals que usen els recursos narratius de la ficció. Aquest no és el cas de **Camí a l'escola**. Plisson ens explica les quatre històries d'una manera lineal i fent servir el muntatge en paral·lel. Segueix escrupolosament el fil de

Els mitjans educatius amb què compten els nens i les nenes del Tercer Món estan molt lluny dels que disposen les escoles dels països rics.

l'acció, talment com un film etnogràfic. Ens referim als relats audiovisuals que intenten descriure una realitat des del punt de vista dels i les participants i no tan sols des de l'observació externa. Coneixem els personatges per allò que fan, no per allò que diuen. Per això el director no presenta les entrevistes sobre els somnis de cada protagonista fins al final. Tan sols intercala les històries, per evitar els blocs tancats i donar una idea de conjunt a la narració.

2.5. Informacions d'interès sobre la pel·lícula

El director i guionista Pascal Plisson explica com va sorgir la idea del documental: "Un dia, mentre era a Kenya rodant una pel·lícula, vaig veure cinc joves que portaven una bossa estranya al cinturó. Quan els vaig preguntar què era, un d'ells es va avançar i amb molt d'orgull va treure una flamant ploma, una pissarra i un guix. Panteixant, em va dir que anava de camí a l'escola. Feia dues hores que havia sortit del seu poble i que corria cap a l'escola sota una calor sufocant. Aquesta trobada inesperada va ser crucial, i va determinar el meu desig de fer una pel·lícula d'aquestes excursions cap al coneixement".

Per materialitzar la idea, Pascal Plisson i el seu equip es van posar a buscar països on l'accés a l'educació continués essent un problema. Amb la col·laboració de l'ONG [Ajuda en Acció](#), van localitzar una seixantena de casos. Un cop analitzats, entre tots ells van seleccionar les quatre històries de la pel·lícula.

Per a la producció i distribució de la pel·lícula, la productora ha buscat la col·laboració de les dues organitzacions mundials dedicades als infants i a l'educació: el Fons de les Nacions Unides per a la Infància (UNICEF) i l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO).

L'[UNICEF](#) Comitè Espanyol considera que **Camí a l'escola** representa una magnífica oportunitat per comunicar la importància que té el dret a l'educació i com s'han de recolzar totes aquelles iniciatives que contribueixen dia rere dia al seu compliment. Per això se suma a l'esforç de fer arribar el missatge del documental el més lluny possible.

La distribuïdora espanyola de la pel·lícula, [Abordar Produccions](#), dona a l'UNICEF Comitè Espanyol 1€ per cada DVD i Blu-ray venut de **Camí a l'escola**. L'UNICEF destina els fons obtinguts a la campanya *Gotes per Níger* de suport al dret a l'aigua, l'educació i la salut en aquest país africà.

L'UNICEF Comitè Espanyol considera que Camí a l'escola representa una magnífica oportunitat per comunicar la importància que té el dret a l'educació i com s'han de recolzar totes aquelles iniciatives que contribueixen dia rere dia al seu compliment.

2. LA PEL·LÍCULA

La [UNESCO](#) treballa per crear condicions propícies per un diàleg entre les civilitzacions, les cultures i els pobles, basades en el respecte dels valors comuns. La seva missió consisteix a contribuir a la consolidació de la pau, l'eradicació de la pobresa, el desenvolupament sostenible i el diàleg intercultural mitjançant l'educació, les ciències, la cultura, la comunicació i la informació. Entre els seus objectius globals, la UNESCO treballa per aconseguir una educació de qualitat per a tots i totes, i l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

La UNESCO patrocina el film ***Camí a l'escola***, la qual cosa representa un gran assoliment per part de l'equip de producció.

La pel·lícula ha obtingut un gran èxit de públic a França (1,3 milions d'espectadors). En canvi, a la resta del món només l'han vist 390.000, en total. Va guanyar el Premi César (equivalent als nostres Goya) al millor documental, el 2014.

Del treball de recerca de casos per trobar els i les protagonistes d'aquest film, n'ha sortit una sèrie televisiva de cinc capítols de 52 minuts: [Els camins més perillosos per anar a l'escola](#). Aquí l'ha passat el Canal 33 de Televisió de Catalunya.

Abans del documental, en Jackson no havia vist mai una pel·lícula ni una televisió. No sabia com es construïa una imatge en moviment. Ara, tot i que tampoc ha vist mai un avió, somia amb ser pilot i descobrir el món.

La UNESCO patrocina el film, que representa el nivell més exclusiu de suport que atorga la Comissió Nacional Espanyola de Cooperació.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

3.1. Plantejament general

La seqüència didàctica que proposem al voltant de la pel·lícula **Camí a l'escola** es conforma de cinc moments educatius complementaris:

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).
2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.
3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 6 hores, com a màxim).
4. Acció de compartir al [Bloc](#) les creacions de cada grup classe.
5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

3.2. Per anar al cinema

Abans d'anar al cinema amb el vostre grup classe, us suggerim portar a terme una activitat a l'aula d'una hora de durada. Us proposem dos enfocaments per triar el que més us convingui o bé idear-ne un altre:

1. Pluja d'idees i debat

L'activitat comença amb una pluja d'idees (20') sobre les qüestions clau a treballar amb **Camí a l'escola**. En un primer moment, es recomana posar en comú els drets dels nens i les nenes que explora la pel·lícula. Tot seguit, pot iniciar-se la reflexió en comú:

1. Us imagineu tenir l'escola molt lluny de casa i haver-hi d'arribar sols caminant o a cavall? Què penseu que podríeu aprendre durant el trajecte?
2. Com us organitzaríeu amb els vostres germans o amb un grup d'amics per anar junts cada dia a l'escola?
3. Per què és important poder anar a l'escola?

Les diverses aportacions anirà bé recollir-les a la pissarra, almenys una de cada alumne/a. També és interessant adreçar l'alumnat a parlar-ne abans a casa i així venir a classe amb alguna idea sobre qualsevol dels tres temes plantejats.

1. Us imagineu tenir l'escola molt lluny de casa i haver-hi d'arribar sols caminant o a cavall? Què penseu que podríeu aprendre durant el trajecte?

2. Com us organitzaríeu amb els vostres germans o amb un grup d'amics per anar junts cada dia a l'escola?

3. Per què és important poder anar a l'escola?

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

En base a les idees recollides, es prepararà un debat amb el grup classe subdividit en dos equips prou equilibrats (nens/nenes, destresa en l'expressió, seguretat en un/a mateix/a, etc.). Abans d'engegar-lo, anirà bé decidir conjuntament i apuntar a la pissarra quin serà el primer tema a debatre de tot el que hagi sortit a la pluja d'idees (5'). Per començar, primer farà tres aportacions l'equip 1 i després l'equip 2. A partir d'aquí ja s'obrirà el torn de paraules indistintament i es coordinarà per part del professorat. Per tancar-lo, cada equip aportarà alguna cosa que ha après de l'altre equip (20').

En acabar l'activitat convé fer una reflexió de tancament que es troba explicada en el punt [3 d'aquest apartat](#).

2. Debat i creació d'un joc de rols

L'activitat s'inicia amb una pluja d'idees sobre les concepcions prèvies de l'alumnat al voltant d'alguns dels temes centrals de la pel·lícula **Camí a l'escola**:

1. Creieu que els nens i les nenes heu de tenir autonomia per anar sols a l'escola? Per què? A partir de quina edat sou prou grans?
2. Per què és important que tots els infants pugueu rebre una educació de qualitat?
3. Com ens ajuden les nostres famílies a valorar l'educació que rebem a l'escola?

S'aconsella anar recollint a la pissarra tot el que surti. Per exemple, va bé que ho faci un/a alumne/a diferent cada cop que s'obri un tema. Cal apuntar almenys una aportació de cada alumne/a (10'). Entre tot el que s'hagi recollit i encara amb el gran grup, és convenient fer una pausa per reagrupar les aportacions per temes (5').

Tot seguit, arriba el moment d'organitzar el grup classe en cinc o sis equips el més homogenis i adequats possible per al treball conjunt. Cada subgrup tria un dels temes que hagi sortit de la pluja d'idees i se centrarà a desenvolupar-lo (10').

Quan cada equip té clar quina temàtica vol treballar, el professorat els proposa que ara s'inventin un personatge (un noi o una noia) que s'hi trobi immers. Han de fer-ho comptant amb idees de tots i totes. Per crear cada personatge del joc de rols, primer hauran de definir la seva situació i després establir a quin repte s'enfronta. D'aquesta manera cada subgrup definirà un personatge i entre tots dissenyaran un joc de rols (20').

*Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **Camí a l'escola**.*

1. Creieu que els nens i les nenes heu de tenir autonomia per anar sols a l'escola? Per què? A partir de quina edat sou prou grans?

2. Per què és important que tots els infants pugueu rebre una educació de qualitat?

3. Com ens ajuden les nostres famílies a valorar l'educació que rebem a l'escola?

3. En acabar l'activitat

Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Per tant, cal seleccionar dos portaveus, preferiblement un nen i una nena (10').

Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **Camí a l'escola** (5').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes. Així mateix, és una bona oportunitat per extreure els elements clau que, en veu de dos portaveus, cada grup classe aportarà a la posada en comú.

3.3. Del cinema a l'aula

Anem a l'escola!

Després d'anar a veure el film, proposem portar a terme una activitat de creació a l'aula que es basa a subdividir el grup classe en cinc equips de treball. Poden ser els mateixos de l'activitat prèvia si s'ha optat per la segona opció. El punt de partida és que cada subgrup triï i tracti un dels drets dels infants que han sortit reflectits a **Camí a l'escola**:

1. El dret de l'infant a accedir a l'educació primària obligatòria, per la qual cosa cada Estat ha facilitar un sistema educatiu gratuït i de proximitat per a tots els infants.
2. El dret de l'infant a una assistència regular a l'escola i a la reducció de les taxes d'abandonament escolar per causes externes.
3. El dret de l'infant a una educació que afavoreixi la seva cultura general.
4. El dret de l'infant a desenvolupar, en condicions d'igualtat d'oportunitats, les seves aptituds i el seu judici individual, i el seu sentit de responsabilitat moral i social.
5. El dret de l'infant a veure respectades les seves il·lusions, somnis i fantasies.

Us suggerim que cada equip plasmi la defensa del seu dret en una història inventada amb aportacions de tots i totes. En un primer moment poden redactar-la però després seria bo que la plasmin en un guió il·lustrat (*storyboard*) o un ràdio-conte.

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Els guions il·lustrats constarien d'entre 5 i 8 dibuixos o fotografies que fins i tot es podrien muntar en un sol document de presentació. Els ràdio-contes convindria interpretar-los a vàries veus i lliurar cadascun en un arxiu d'àudio per separat. En cas de l'opció gràfica, si és possible optar per un format digital, resultarà més senzill compartir les creacions finals al [Bloc](#), però sempre hi ha l'opció d'escanejar-les o fotografiar-les.

Amb l'elaboració d'aquestes històries inventades en forma de guió il·lustrat o ràdio-conte, s'ofereix a l'alumnat la possibilitat de treballar de forma creativa els drets dels infants i el film, així com aprofundir en el debat generat a l'aula abans d'anar al cinema i també a la sala amb les aportacions de totes les escoles.

És possible desenvolupar aquesta activitat en una sola sessió d'una hora de classe si prèviament s'organitzen els equips, es tria quin dret tracta cadascun i s'orienten els temes amb les qüestions sorgides en el visionat del film i les posades en comú prèvia i posterior. Aleshores es pot dedicar la meitat de la sessió a què els cinc subgrups, en paral·lel, creïn i redactin les històries inventades, i l'altra meitat a plasmar cada relat en un guió il·lustrat o un ràdio-conte.

Ara bé, si és possible, recomanem que l'activitat de creació a l'aula agafi un tractament més transversal al currículum i es pugui desplegar en diverses sessions. La durada ideal és entre un mínim de tres i un màxim de sis hores lectives. Així es dona pes als drets a treballar i l'anàlisi del film, la reflexió individual i col·lectiva, l'elaboració i la posada en comú de les creacions en grup, i la recollida de les idees que vagin sorgint al llarg del procés.

QUADRE RESUM: DEL CINEMA A L'AULA*

DURADA	PROCEDIMENTS	CONTINGUTS
1 hora	Creació dels subgrups i distribució de tasques. Proposta d'optar pel guió il·lustrat o el ràdio-conte.	Tria i immersió de cada equip en el dret dels infants a treballar.
1 hora	Treball per equips. Reflexió per crear un punt de vista comú sobre el dret escollit.	Pluja d'idees i presa de decisions per trobar un consens i inventar una història conjunta. Redacció d'una sinopsi de la història per part de cada subgrup.
1 a 2 hores	Treball per equips per concebre i elaborar cada un dels guions il·lustrats o bé dels ràdio-contes.	Definició de tot l'argument (vinyetes o diàlegs) de cada història en funció del suport expressiu escollit. Creació dels esbossos de cada guió il·lustrat o primers assajos dels ràdio-contes.
1 a 2 hores	Es pot fer servir un programa informàtic per organitzar la seqüència del guió il·lustrat. Per gravar el ràdio-conte, es poden utilitzar diferents suports, convèncer un arxiu d'àudio per a cada peça.	En el cas del guió il·lustrat, realitzar de 5 a 8 dibuixos o fotografies que conformin la història. En el cas del ràdio-conte, darrers assajos d'interpretació dels guions i enregistrament d'un equip darrere l'altre.

*Aquesta activitat es pot fer en una sola sessió, però es proposa un desplegament més minuciós per aprofundir en els drets a treballar a l'aula.

3.4. De l'aula al món

Un cop realitzada l'activitat de creació a l'aula i enviats els resultats per publicar-los al [Bloc del Cicle de Cinema i Drets dels Infants](#), us suggerim alguna petita acció per portar a terme en col·laboració amb les famílies del vostre alumnat. L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions d'infants referides als drets treballats.
2. Aportar un parell d'idees comentades a casa que posin en relleu la importància d'anar a l'escola.
3. Compartir a l'aula contes de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **Educar per viure**.

Si és possible, us aconsellem que visiteu amb l'alumnat l'apartat [Creacions escolars del Bloc](#) i proposeu a les famílies entrar-hi. Així podreu veure com hi hem publicat els vostres treballs. També podreu conèixer les creacions de les altres escoles.

3.5. Recull de creacions escolars

Un cop finalitzada l'activitat creativa a l'aula, cada grup classe ens podrà fer arribar les creacions dels seus subgrups de treball per email, Dropbox, WeTransfer o similar. Així anirem organitzant els resultats aportats per part de cada escola i els compartirem al [Bloc del Cicle de Cinema i Drets dels Infants](#).

Des de l'apartat [Creacions escolars](#), podreu accedir tant als vostres treballs de creació com als de la resta d'escoles participants. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

Quan ja hàgiu portat a terme amb l'alumnat totes les passes de la seqüència didàctica plantejada, us farem arribar per correu electrònic un qüestionari d'avaluació del Cicle de Cinema i Drets dels Infants que podreu omplir directament en línia. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

Us agraïm la vostra col·laboració en acompanyar el treball reflexiu i creatiu dels drets dels infants als centres escolars i esperem les vostres aportacions per anar millorant aquesta activitat any rere any.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions d'infants referides als drets treballats.

2. Aportar un parell d'idees comentades a casa que posin en relleu la importància d'anar a l'escola.

3. Compartir a l'aula contes de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica **Educar per viure**.

4. MATERIAL COMPLEMENTARI

4.1. Enllaços d'interès

Podeu trobar més informació a:

- [Bloc del Cicle de Cinema i Drets dels Infants](#).

Textos legislatius al web de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona:

- [Llistat de textos de referència](#).
- [Documents de lectura fàcil](#).

Altres:

- [Web de Camí a l'escola](#).
- [El difícil camino al colegio](#).
- [Camino a la escuela](#).
- [Els camins més perillosos per anar a l'escola](#).
- Associació [Sur le chemin de l'école](#).
- [Una escola amb drets](#).

4.2. Bibliografia i filmografia

Bibliografia

- Fernández, A. (2010). *Murs*. Barcelona: Cruïlla.
- Finne, A. (2014). *Com escriure realment malament*. Barcelona: Cruïlla.
- Javoy, M-C. (2015). *Camino a la escuela*. Barcelona: Alrevés Editorial SL.
- Larreula, E. (2004). *El nen nou i diferent*. Barcelona: Cruïlla.
- Lertxundi, A. (2000). *A mi em patina la egga*. Barcelona: La Galera.
- Sierra i Fabra, J. (2008). *L'escola*. Barcelona: Bromera.
- Simon, F. (2014). *El llibre del professor Filibert Càstigs*. Barcelona: Cruïlla.
- Sorribes, S. (2013). *El zoo d'en Pitus*. Barcelona: La Galera.

Filmografia

- [El pequeño rey Macius](#). Sandor Jesse i Lutz Stützner (dir.). Alemanya, 2007.
- [El secreto del libro de Kells](#). Tomm Moore i Nora Towmey (dir.). Irlanda, 2009.
- [Anina](#). Alfredo Soderguait (dir.). Uruguai, 2013.
- [Los chicos del coro](#). Christophe Barratier (dir.). França, 2004.

Guia realitzada per David Campillo, Ivet Eroles, Raquel García, Carme Mayugo i Oriol Porta
teleduca@teleduca.org
93 4509826